

A tét az emberi nem emberhez méltó jövője

Fontos szem előtt tartanunk, hogy a bizantinizmus már létezett Bizánc fölemelkedése előtt, létezett Bizánc bukása után, hogy létezik korunkban, és minden bizonnyal létezni fog az emberi idők végezetéig. Ennek oka pedig nem másban, mint az *emberi természetben* keresendő.

Kijelenthetjük-e, hogy akár ha a legtávolabbi jövőben is, de az emberiség minden tagja egyenlő lesz tehetségben, bátorságban, önmérsékletben, a közjó szolgálatában, hitben, az Egészben a Rész és a Részben az Egész meglátásának képességében? Egyenlő lesz-e a Jó és a Rossz azonnali fölismerésének képességében és abban a szándékban, hogy a hétköznapi halandó számára a Törvény annak az Igazságnak a hétköznapi jelenléte legyen, mely napnál világosabb, egyértelműbb s egyaránt óvja az egyes embert és a közösséget? Vajon mindenkinek érdeke lehet-e bármikor is, hogy olyan, közmegegyezően nyugvó törvényt kínáljon a politikában más és más okból részt venni nem tudóknak is, hogy ők is megteremthessék a feltételeit annak, hogy egyéni és közösségi méltóságukat fölépíthessék, majd megőrizhessék, s hogy méltányosan részesülhessenek a közösség egésze által megtermelt javakból?

Minden nemes gondolat az emberi természetből következik, ahogy minden gyarlóságunk is. Ha tanulmányozzuk az ősközösségi együttélést, mindenképp előtt azt kell figyelniünk, hogy az egyéni képességek, adottságok milyen szerepet játszhatnak egy sikeres közösség létrejöttében.

A kezdetek kezdetén a természetes kiválasztódás magától értetődött. A munkamegosztásban a szellemi fogyatékos nem formálhatott igényt a varázslói tisztre, a testi fogyatékos nem lehetett sem a legjobb vadász, sem a legjobb harcos, a törzsfőnökben együtt kellett jelen lennie észnek, erőnek s némi bölcsességnek. Ha a köztiszteletnek örvendő törzsfőnök minden szempontból alkalmatlan utódot nemzett, az nem örökölhette meg apja posztját; ez mindenki számára evidencia volt. A legjobb vadászt, a legjobb szerszámkészítőt, harcost, varázslót senki nem nevezte ki; tehetségük, kétségbevonhatatlan és bizonyított

alkalmasságuk jogán lettek azok, akik lettek. Tudásuk, tehetségük volt a természetes forrása tekintélyüknek, hatalmuknak, amelyet közvetlenül és szinte kritikátlanul gyakorolhattak. Ezekben a korai időkben a legmegfelelőbb embert találjuk a legmegfelelőbb helyen – legalábbis ami a biológiai faji igényeket illeti. Az Ösztön: a lét- és fajfenntartási ösztön, az életösztön helyosztó szerepe magától értetődő és így vitathatatlan volt. Ezekben az időkben a személyi tekintély nem a rang adta; a tekintély adta a rangot.

Ebben a közegben a kontraszelekció – a jól működő közösség, a hivatásának megfelelni kívánó állam legnagyobb ellensége! – nem jelenhetett meg a közösségi élet színterén, hiszen e közösség, közösségek szinte minden tagja ráláthatott a legfontosabb közös érdekre – rend, jólét, biztonság –, s így könnyebben tudomásul vette az őt is érintő szűkösebb esztendőket. Később, ahogy e spontán közösségek szélesedtek, s már generációk sora válhatta egymást ugyanazon a – többnyire növekvő – területen, a társadalom tovább tagolódott. Bővült a foglalkozások, mesterségek köre s már nem mindenki vett részt közvetlenül a létfontosságú javak megtermelésében, előállításában. A Törvényt, a törvényeket írásba foglalták. A sokaságban az egyén előtt kezdett elhomályosulni a hosszú távra tekintő közös érdek, a jólét és biztonság megőrzése az azt veszélyeztető belső vagy külső erőkkel szemben. A mesterségek számának növekedésével, az egyazon területen dolgozók előbb spontán, majd egyre szervezettebb keretek közt létrejövő összetartásával a társadalomban már részérdekek ütköznek, s az Államnak egyre erősebb kezű vezetőre van szüksége, hogy elkerülje az anarchiát vagy az idegenek előtti hódolást. A hatalom és az ideológia – hit, vallás – intézményesült, és ezekben az intézményekben már egyaránt találunk választott és kinevezett vezetőket. Ez utóbbiak kiválasztásakor már egyre inkább háttérbe szorul az alkalmasság kritériuma, s helyébe a megbízhatóság, hűség, engedelmesség, a kinevező iránti lojalitás igénye lép, függetlenül attól, hogy az így fölépülő új hierarchia csúcsára felelősségének tudatában levő tehetséges, a közjót szolgálni kívánó vagy éppen alkalmatlan, a „mi mindnyájan” érdekében cselekvő helyett a „csak én” rabságában vergődő, magamagát istenítő személy ül-e.

A természetes kiválasztódás fokozatos ellehetetlenülésével megizmosodik – ezzel kezdődik a bizantinizmus – a kontraszelekció gyakorlata, hiszen az alkalmatlan, ám ravasz uralkodónak nem érdeke nála tehetségesebb, netán becsületesebb embert a hatalom közelébe engedni. Ez a mentalitás kitűnő terepül szolgál az elvtelen karrierizmusnak, „lézengő rittereknek” ugyanúgy, mint a csinovnyikoknak.

Az ebben a hatalmi hierarchiában magukat jól érző tehetségtelen emberek – köztük gazemberek is – cinkostársnak használják az etikettet, amelynek erődítményéből kioktathatják, megalázzhatják – akár máglyára is vettethetik – az etikára vagy a rációra hivatkozó, mezítlábas gondolatokkal érkezőket. Az etikett betartása, betartatása már fontosabb, mint maga az etika. A magát túlbiztosító hierarchia, amelyben már nemcsak a jószándékú, tehetséges, népük egészét szolgálni kívánó emberek lehetnek az első számú vezetők, de az alkalmatlan

utódok és kontraszelekcióval hatalomba ültetett figurák is, nos e megkövült középszerűség ellenében születnek meg azok a gondolkodók, írástudók, művészek, akiknek majd a szabadság jelenti a legnagyobb értéket, s akik mint tiszta vizű ősforráshoz nyúlnak vissza az ókori görög kultúrához, demokráciához. Érthető vonzódásuk, még akkor is, ha nem ritkán elkerüli figyelmüket az a történet, amelyben Szókratészt demokraták demokratikus keretek között küldik a halálba.

Értjük, szeretjük és tiszteljük a reneszánsz nagy művészeit. Értjük indulatukat mindenféle világi és egyházi kánonnal szemben. Értjük a történelemben őket követő gondolkodókat, írókat, bölcseleket, a felvilágosodás emberét, aki a reneszánsz művész művészi, egyéni szabadsága után már az állam polgárának szabadságát vizsgálja és kívánja, és ellene van az érdem nélkül kapott vagy megörökölt kiváltságoknak, s kimondva-kimondatlan a természetes kiválasztódást, s így a saját jogon való, az egyéni érdem alapján való gyarapodás, előrejutás lehetőségét hiányolja.

Értjük a „szobrot emelni az Észnek!” indulatát, és elfogadjuk mindaddig, amíg nem kíván kizárólagos elsőbbséget, s főként nem tör azok üldözésére, fizikai megsemmisítésére, akiknek hite nem tart igényt racionális magyarázatokra, s akik e hitet a legtermészetesebb módon élik meg békeességben, szeretetben. A protestantizmus és a felvilágosodás, a hitviták szenvedélye és nyíltsága, a filozófia szenvedélyes és nyílt vitája államról, demokráciáról, anyagról és az azon túlról fölgyorsította a társadalmi változásokat, és nyílt kiállásra, mélyebb gondolkodásra, igényesebb érvelésre készítette a más és más oldalon állókat, miközben a fanatikusok felelőtlensége, a doktrinerség, a realitásoktól és az embertől magától elszakadó ideológia megbocsáthatatlan bűnök forrása lett, és mérhetetlen szenvedést hozott az emberiségre. A 20. században ezt nyögte birodalmak polgárainak sokasága.

Ismerjük az elhíresült mondást, amelynek lényege, hogy a demokrácia veszélyes dolog, de jobbat még nem találtak ki. Az Európa-szülte nyugati világ, amelynek alapjait a görög gondolat, a római jog- és intézményrendszer, valamint a keresztény hit- és vallás fektette le, korábban nem ismert helyzetben találja magát. Az államok polgárainak, választóinak, vezetőinek azt kell tapasztalniuk, hogy a nemzeti, állami kompetenciákon kívül eső hatalmas erők – elektronikus sajtó, tőke – mind nagyobb mértékben képesek meghatározni még szuverén államok bel- és külpolitikáját úgy, hogy az érintett államok választópolgárai közül őket senki meg nem választotta, feladattal meg nem bízta. Ezeknek az erőknek célja a természetes – nemzeti – közösségek felszámolása annak érdekében, hogy a maguk ügyeiben egykoron jártas, felelősségtudattal rendelkező állampolgárok uniformizált fogyasztókká váljanak, feledve észt, hitet, múltat, őseket, családot, gyermeket. Ezek az erők csak konzumentársadalmakat kívánnak, más társadalmat hosszú távon nem is igen tudnának működtetni. Az embert próbáló küzdelem a közösségükért tenni akaró, a felelősséget helyben tartani kívánó lokális erők és a felelősséggel senkinek tartozni nem

akaró globalista erők között folyik. A tét az emberi nem emberhez méltó jövője. Olyan időket élünk, amikor a bonyolulttól az egyszerűhöz kell közelítenünk. Olyan időket élünk, amikor fülsüketítő, a természetes tájékozódási képességet elbizonytalanító nemzetközi médiazajban kell visszatárlálnunk magunkhoz, öseinkhez, a józan eszünkhöz. Nagyhatalmú, anyagiakban nem szűkölködő, gondolataikat szellemesen és elegánsan elővezető, nem ritkán cinikus emberek sokasága dolgozik azért, hogy jobban higgyünk nekik, mint a saját szemünknek. Úgy szónokolnak a szabadságról, mintha 56 barikádjain tennék kockára az életüket, holott még csak az egzisztenciájuk sem forog veszélyben. Úgy szólnak a szabadságról, hogy a „felelősség” szó még véletlenül sem hagyja el a szájukat. Petőfi szobra alól aggódnak a nemzetért, amelynek immunrendszerét – a társadalomban – már sikerült kikezdeniük. Semmi közük Petőfihez, de még csak Csezmicei Jánoshoz sem! Felelősség a vállukat nem terheli és nem is fogja mindaddig, amíg Bethlen, Rákóczi, Széchenyi, Kossuth, Deák népe megmarad magyarnak, és a jót jónak, a rosszat pedig rossznak kívánja látni, nevezni.

Ez a nemzet tudja azt, hogy Csezmicei János – lévén latinul verselő kitűnő költő – komoly hírnevet szerzett magának és némi megbecsülést hazájának. Mégis az „igazságos Mátyás” oldalán áll, ha ítélik a magyar király elleni összeesküvés ügyében, amely összeesküvésnek Csezmicei Janus Pannonius és nagybátyja, Vitéz János volt a fő szervezője, akik az összeesküvés sikere érdekében külföldről is kértek támogatást, holott mindketten élvezték a király kitüntető barátságát, irányukban mutatkozó bőkezűségét. Ők és már feledésbe merült főurak annak a királynak kívánták vesztét, aki a magyar államot ismét Európa élvonalába emelte, és jólétet, biztonságot teremtve megőrizte az ország szuverenitását. Történészek mondják, sokaknak nem tetszett, hogy Mátyás tartós békét kötött a törökkel. Ez a béke tette lehetővé a fölemelkedést, a sokaság és a nemzet gyarapodását.

A király becsülte Janust – püspökké tette –, tisztelte művészetét, ám amikor döntenie kellett, akkor az állam, Magyarország érdekét, javát nézte. Felelős királyhoz méltón cselekedett.